

Агнешка Гляпак

Так виникло Лешно





Видано з нагоди 100-ї річниці повернення міста Лешно до Батьківщини
Профінансовано за рахунок коштів міста Лешно

Ілюстрація, проект обкладинки та зовнішній вигляд
Кароліна Кухарська

Макетування
Міська публічна бібліотека ім. Станіслава Гроховяка в Лешно –
Ірена Валаховська

Переклад українською мовою
Юрій Тимофеюк

ISBN 978-83-61681-25-0

Видавець:
Міська публічна бібліотека ім. Станіслава Гроховяка в Лешно



Лешно 2022

Агнешка Гляпак

Так виникло Лешно





ДРУЗІ З ЛИПОВОЇ ВУЛИЦІ

– Ура, нарешті канікули, – перекрикували одне одного Тося, Зузя, Мікі і Янек. Вони якраз вибігли зі школи тримаючи в руках табелі, які були дуже надійним доказом того, що сві вони вже четвертокласники. Усі вони сусіди, всі мешкають на Липовій вулиці у місті Лешно. І незважаючи на всі відмінності діти відчувають одне до одного глибокі дружні почуття.

Понад усе на світі, Тося любить грати з хлопцями в футбол, завжди готова залізти у всі можливі і неможливі місця, але завжди знайде дорогу додому бо чудово орієнтується в просторі. Дівчинка живе у двоповерховому будинку, разом з батьками та дідусем Гжеґожем. Інколи вона запрошує однокласників додому, вони дуже люблять слухати дідусеві історії.

Зузя, ніколи не була серед найсміливіших. Вона боїться навіть перелізти через паркан або залізти на дерево. Але вона хороша подруга, яка завжди готова поділитись бутербродом, тим більше, що сама дуже любить готувати. Її найсмачнішими стравами є яблучні млинці та шоколадний пудинг.

Міхал, якого всі кличуть Мікі вміє грати на гітарі, що цілком зрозуміло дуже подобається дівчаткам, займається фехтуванням і захоплюється історією середньовіччя. Любить пожартувати. Хлопець мешкає у найвищому будинку на цій вулиці і має двох молодших сестер-близнючок, які люблять інколи передивитись його речі, що для нього є нестерпним. Тоді він злиться і втікає до Янка.

Янек – це найвищий учень у класі і до того найкраще знає англійську. Часом він любить похизуватись серед друзів латинськими висловами. Вчителька говорить, що в нього талант до вивчення мов. Батьки Янка повертаються з роботи пізно ввечері, через це хлопці мають багато свободи. Також і дівчата люблять приєднатись до товариства. Уся четвірка зайнята тоді настільними іграми. Янек тоді перетворюється у справжнього лідера, він любить бути головним, усе повинно бути саме так, як він скаже, а отже інколи трапляються конфлікти. Але не надовго, друзі швидко знаходять шлях до порозуміння, бо завжди буває так, що хтось крім Янка відступить і тоді гра триває далі, а Янка завжди переповнюють шалені ідеї.



ЧАРІВНИЙ ВІТРЯК



Першого дня канікул діти зустрілись у Янка.
– Погода, як раз, щоб покататись, – сказали вони і блискавично опинились у басейні, який було розкладено в саду. – Може бути цікава гра, нумо підтоплювати дівчат, – вигукнув Мікі і відразу почав занурювати у воду голову Тосі. Але це йому не вдалось, бо дівчинка встигла швидко відплисти. Діти стрибали у воду, кидали камінці, а потім пірнали щоб витягти їх на поверхню. І так могло б тривати цілий день, якби Янек раптом не вигукнув:

– Слухайте, в мене чудова ідея.

Усі добре знали, що ідей в нього завжди повні кишені.

– Що ти придумав? – перепитували вони.

– Підемо до старого вітряка, – запропонував він.

– Як це до старого вітряка? – здивувалась Тося.

– Але ж там страшно і дідусь забороняв нам туди ходити, – швидко додала Зузя.

Але Мікі відповів:

– Що боїтеся?

– І зовсім не боїмось, – разом відповіли дівчата.

– Тоді ходімо, – з рішучістю в голосі наказав Янек.

Діти були дуже схвильовані, вони швидко передяглись, так немов би це були змагання.

Не пройшло й кількох хвилин, а вся четвірка вже енергійно крокувала міськими вулицями, радісно вітаючись із сусідами, які зустрічалися їй на шляху.

– Ой, які культурні і милі діти, – говорили бабусі, що тішились прохолодою на лавочці під дубом.

Через пів години Зузя, Тося, Янек і Мікі прибули на місце.

– Виглядає вражаюче і таємничо, – сказала Тося.

– Якось лячно, – додала Зузя, яку вважали королевою паніки.

– Проліземо крізь дірку в паркані, дівчата перші, – наказав Янек, не звертаючи уваги на їх страх.



– А навіщо взагалі був потрібен такий вітряк? – Запитала Тося.

– Як це навіщо, він перемелював зерно на борошно, – пояснював Мікі.

– Але як він це робив, – не вгавала дівчинка.

– До балки було прикріплено чотири крила. Вітер обертав крила, крила обертали балку, а вона приводила в рух кам'яні жорна, які перемелювали зерно, – пояснював він.

– Якось складно мені це уявити, але може я порозумнішаю коли побачу все це зблизька, – відповіла Тося.

Донедавна у вітряку жив старий мірошник. Дорослі кликали його Вінцентій. Він мав довге, сиве волосся, яке спадало на заросле бородою обличчя. Він був згорблений і кульгав на праву ногу. Носив завеликий плащ і широкі штани на шлейках. На його голові завжди була шапка, така немовби з середньовіччя. Вона нагадувала берет начеплений на жердину, була з чорного фетру, а з боку до неї було причеплено перо і брошку. І взагалі, ніхто й ніколи не бачив старого мірошника без шапки. Його вважали чарівником, говорили, що він може відокремити вихор від бурі. Колись, мешканці міста навіть ходили до нього бо він умів лікувати. Але це були лише ті, хто не боявся його надприродних здібностей бо коли мірошник бурмотів стародавні закляття – млин гойдався, щось стукотіло і шелестіло.

Одного дня, Вінцентій захворів запаленням легень. Сам, він не міг собі допомогти, для нього його сили не діяли і він помер. Тепер, вітряк стоїть порожній і лякає своїм видом. Люди кажуть, що чари і далі продовжують в нім панувати.



Через пів години Зузя, Тося, Янек і Мікі прибули на місце.

– Виглядає вражаюче і таємничо, – сказала Тося.

– Якось лячно, – додала Зузя, яку вважали королевою паніки.

– Проліземо крізь дірку в паркані, дівчата перші, – наказав Янек, не звертаючи уваги на їх страх.

Тося хутенько застрибнула на подвір'я. Слідом за нею йшла Зузя, якій було важко протиснутись крізь гілки які стирчали, вона навіть трохи поранила руку, але на щастя це не дуже боліло. Далі протиснувся Мікі, а насамкінець – Янек. Аби потрапити всередину вітряка потрібно було піднятись сходами, які трохи гойдались. Дітям це було не складно. Ще мить і вони нагорі. Обережні кроки дерев'яною підлогою і з мурашками по спині вони опинились всередині. Всюди відчувається запах деревини. Крок за кроком, повільно просуваються вони вглиб приміщення. Підлога пронизливо скрипить. Крізь щілини між дошками заглядає світло, свистить вітер посилюючи таким чином відчуття загрози. Але цікавість друзі зрештою перемагає страх. Друзі сміливо піднімаються на наступні поверхи вітряка. Заглядають у всі таємничі закутки.

На стінах будівлі висять старі інструменти і святі образки.

- Старий мірошник, мабуть, був дуже побожною людиною, – ствердно сказала Тося.
- Цсс, – зупинила її Зузя, перелякана звуком жердини, яка виступала і яку зачепив Янек.
- Що цсс, ці дівчата завжди всього бояться, – відповів він.
- Швидше, сюди, – гукнув Мікі, який обшукував стару скриню, що стояла під маленьким віконцем, цілком так само, як його сестри-близнючки рились у його речах.

- Що ти там знайшов? – вигукнула зацікавлена Зузя.
- Еее, там мабуть якісь старі папери мірошника, – сказав Янек, але Мікі не здавався, він витягнув якусь стару мапу.
- Тоська, дивись, – звернувся він до дівчинки, – ти вмієш читати мапи. Можеш сказати що на ній показано?
- Розклади її підлозі, так щоб ми всі бачили, що вона представляє, – запропонувала.
- Уся четвірка схилилась над мапою і намагалась щось зрозуміти. Зузя стверджувала, що на ній зображено дорогу до міста, Янек переконував, що це скоріш план якогось мікрорайону. Увагу ж Тосі привернув напис на мапі «СТОП Лещина».
- Воно якось дивно звучить, але водночас не здається мені занадто складним, – зауважила Тося.
- Може тут мова йде про ліщину, дерева, які ростуть на краю лісу, там куди ми з дідусем Гжегожем часто ходимо на прогулянки, – припускала Зузя.
- Так, на цій мапі дійсно зображено наш ліс, – ствердно сказала Тося, визнаючи тим самим рацію подруги.
- Ну добре, але що ж тоді може означати СТОП? – запитав Мікі.
- Немає сенсу гадати, треба бігти до лісу і подивитись, може там є якісь сліди, які відкриють нам таємницю цієї мапи, – запропонувала Тося.
- За мною! – як завжди наказав Янек.



ТАЄМНИЦЯ МАПИ

Жовтими полями ріпаку група друзів прямувала у бік лісу. З неба лилась спека але вони не звертали на неї уваги. Навіть забули про те, що недалеко від них було озеро у якому можна було б покупатись. Найважливішим, у цю хвилину, для них було знайти відгадку для цієї загадки. Тося і Зузя майже бігли крізь поля. Мікі їде повільніше, але в його голові галопом проносяться різні думки. Звідки взявся цей напис на мапі – думає він.

– Минулого року я вчився їздити верхи, – похвалився Янек, вириваючи всю решту з роздумів.

– Ти як завжди, вихваляєшся, – зупинила його Тося.

Шлях до ліщини здавався дітям дуже довгим. Не зважаючи на те, що вони пройшли приблизно кілометр, їм здавалося, що вони подолали вже декілька. Нарешті діти дійшли до краю лісу. Вони добре знають це місце бо з дідусем Тосі бували тут не раз. Він розповідав, що ці дерева пам'ятають ще слов'янські племена і навіть часи Мешка Першого.

– Гей, дивіться, – закричав Янек, коли діти зупинились під чотирма деревами ліщини. – Тут є якийсь дивний горбок.

Хлопчик показав на невеликий підйом під найвищим деревом.



– Ти думаєш, що тут щось закопано, – з недовірою в голосі запитав Мікі. Янек не встиг відповісти бо дівчатка одногосно заявили, що слід негайно перевірити чи під землею не заховано якогось скарбу.

– Копаємо, – звелів Янек.

Усі швидко почали відгортати руками, спочатку траву, а потім і грудки землі.

– Це не має сенсу, – ствердно заявила Зузя. – Але що тут може бути, – запитала вона із сумнівом.

– Як це що, – блискавично відповіла їй Тося. – Скарб.

– Ха-ха, скарб, – засміявся Янек, який сумнівався, що можуть бути якісь несподіванки.

– А щоб ти знав, скарб, – рішуче відповіла Тося, яка відчула під колінами твердий предмет. – Подивіться, тут щось є!

Діти почали розгортати землю ще швидше. Внизу вони побачили стару, дерев'яну скриню.

– Треба її витягнути звідти, – ствердно заявив Мікі.

Усі відразу почали що є сили витягати знахідку.

– У-фф, – підвів своєрідну риску втомлений Мікі і додав, що слово СТОП на мапі означало якраз оце місце під ліщиною. – Швидко, відкриваймо, – почав підганяти друзів.

Скринька не мала якогось замка, отже відкрити її було цілком не складно. Достатньо було просто підняти віко догори і побачити те, що було всередині.

– Дивіться, тут якийсь старий одяг, – закричала Тося, яка дуже енергійно, по черзі, виймала хустки з вишивкою, лляні сорочки, шнури, оксамитові сукні, штани, дерев'яні ходаки і шкіряні черевики. Мікі тримав в руках лляні сорочки.

– Це гезло, – пояснив він. Його історичні знання були просто дивовижними. – Іншими словами довга, вільна сорочка, яка досягає колін, її називають гезло, – пояснював. – Вона має невеликий отвір біля шиї і довгі рукави, там де талія – її підперезували шнуром. Це був середньовічний чоловічий одяг, – сказав він і додав, що на ноги тоді одягали штани, що називались гачі.

– Які гачі, про що ти говориш, – засміялась Зузя, яка вирішила, що Мікі, як завжди, просто жартує.

– Справді – переконував він і розповідав далі. – Над кісточкою ці штани перев'язувались ремнем, а на гезло ще одягали вишиту туніку з вовни. Вона також повинна тут бути.

– І вона є, – підтвердила Тося, яка витягла із скрині крім того шкіряні черевики, сукні і довгі шматки легкого матеріалу.

– Це сувої, заміжні жінки носили це на голові, тому їх навіть називали «білоголові», – прокоментував він і додав, що дівчати носили на голові пов'язки до яких чіпляли оздобні металеві кільця.

Дівчата вирішили негайно поміряти ці костюми. За хвилину вони вже сперечались щодо кольору сукні. Кінець-кінцем Тося вибрала блакитну, а Зузя – зелену. Вони вирішили, що сукні у цих кольорах пасуватимуть їм під колір очей.

– Янку, Мікі, одягніть лляні сорочки, ви виглядатимете як справжні лицарські зброєносці, – переконувала хлопців Тося.

– Які там з нас зброєносці, ми ж не маємо ані луків, ані списів, – пожартував Мікі.

– То які проблеми, зробіть собі, – додала Зузя, яка вже увійшла в гру. Вона не могла дочекатись коли відчує себе придворною дамою. Могла вийти не погана гра у переодягання.



НЕЙМОВІРНА ЗУСТРІЧ

Раптом, навколо потемніло, вітер почав хитати дерева. Але це не була звичайна буря, яка просто ламаю гілки і викликає спустошення. Цей вітер ніс якісь зміни. Починали відбуватися речі яких ніхто не міг зрозуміти. Навколо стало неймовірно світло. Друзі подивились вгору, їх погляд показував подив і недовіру бо біля них раптом з'явився середньовічний почет.

– Ставимо табір тут, – повідомив чоловік у одязі, прикрашеному широким поясом, оздобленим дорожнім камінням. Це свідчило про важливість цієї персони. Ніхто не смів йому заперечити.

– Хто ці люди, – з тривогою на обличчі голосно запитав Янек.

– Де ми взагалі опинились, – підтримала його Тося.

Біля них стояла дівчина, якій на вигляд було років п'ятнадцять.

– Мене звати Людмила, – представилась вона. – А це Яромир, зброєносець лицаря Конрада, – підкликала рукою дещо старшого хлопця, який привітався схилинням голови і запросив, щоб вони підійшли ближче до решти учасників процесії.

– Це каштелян Ян, який разом з лицарями Конрадом і Венявою охороняє почет, – він показав рукою на чоловіка з широким поясом і двох лицарів.

Всюди панував гармидер. Молоді хлопці почали ставити намети і готувати накриття, а дівчата готували їжу для банкету. Друзі з великим зацікавленням спостерігали за всіма учасниками почету. Тося і Зузя звернули увагу на дворянок, одягнених в кольорові сукні. Їх шиї були прикрашені шнурами бурштинових коралів. Дівчаткам бракувало сміливості підійти ближче. Янек і Мікі з захопленням дивились на лицарські мечі, а зброєносцям заздрили, бо вони ведуть коней до розташованого неподалік ставу і подають їм корм.

– Я вмю їздити верхи, – похвалився Янек. – Можна мені піти разом з вами?

Зброєносці кивнули головами на знак згоди. Мікі також відчував потяг до лицарства. Ще з дитячих років він піднімав з землі буквально кожну палицю і вимахував нею у різні боки. Вдавав, що завдає ударів. Зараз займається фехтуванням і досягає в ньому значних успіхів. Але хлопця більше зацікавили звуки стародавньої музики, які долинали з-за куців.

– Це молоді хлопці грають на кіфарі, лірі та цитрі, – пояснила йому рудоволоса дворянка, яка підійшла до них. – Мене звати Єва, – представилась вона, – чи ви бажаєте подивитись на наш табір, – запитала дівчат.



– Звичайно хочемо, – відповіли їй разом Тося і Зузя.

– Ходімо, для початку я покажу вам постільну білизну для жінок, наш одяг та прикраси.

– Як гарно, – захопилися дівчата, яким особливо сподобалися срібні сережки.

– Це завушниці, – пояснила Єва. – Мені подобається носити менші, але мої подруги Бланка Моніка віддають перевагу великим.

Дворянка також показала оригінальні перстні і намиста. Дівчатка вже бачили такі в музеї, але в таборі їх захоплювало та цікавило буквально все. Вони помітили скрині. З якою охотою вони провели б у них інспекцію. Побачивши цікавість у їхніх очах, Єва пояснила, що в скринях лежать пергаментні книги, написані латиною. Вона також сказала, що весь почет пересувається верхи на конях, тому що це єдиний спосіб пересування. Коні везуть пакунки та скрині. Жодних возів немає.

– Ходімо знайомитися з чеською принцесою, – запропонував Яромир хлопчикам, коли вони вели коней від ставка до табору.

– Якою ще принцесою? – здивувався Мікі, чиє серце билось від хвилювання. Людмила, яка супроводжувала зброєносців, помітила це.

– Ми – почет чеської принцеси Добрави, яку також називають Домбрувка. Їдемо до князя Мешка Першого. Наша пані вийде заміж за вашого князя, – оголосила вона.

– Dobrawa venit Mesconem – крикнув Яромир.

– Це означає, що Добрава прибуває до Мешка, – швидко переклав цей вислів поліглот Янек, додавши, що латинську мову було запозичено у чехів і цією мовою вимовлялися молитви в церквах.

Домбрувці було близько двадцяти років. Вона належала до струнких і не дуже високих жінок. Її обличчя було ніжним і вкрите довгим світлим волоссям. Обличчя принцеси випромінювало тепло і привітність. Її супроводжували дворянки. Принцеса помітила незнайомих дітей.

– Я вітаю вас і запрошую до спільного бенкетування, – сказала вона з посмішкою.

Скрізь було чути музику. Дворянки танцювали, а хлопці акомпанували їм на кіфарах та лірах. Тося та Зузя швидко вивчили кроки і закружляли в танку. Неподалік зброєносці та лицарі вдосконалювали свою майстерність. Стріляли з лука і метали спис. Лицарі демонстрували свої навички верхової їзди. Був навіть конкурс, у якому Янек взяв участь. Він повинен був вразити ціль списом, сидячи на коні.

– Браво, тобі вдалось, – закричали зброєносці, що спостерігали за усім.

Мікі із заздрістю глянув на свого друга. Потім була оголошена дуель на шпагах.

– Я готовий взяти участь, – вигукнув він – Я володію шпагою.

В іншій частині табору, прямо біля струмка, відбувався бенкет. Столи вгиналися від їжі. Подавали м'ясо оленя та тура запечене на вогні, куріпок та фазанів. Крім жирних страв, були також страви з квасолі, гороху та сочевиці. На каменях біля вогнища пекли млинці з борошна та води, приправлені лободою. Зузя з ентузіазмом взялася за їхнє приготування.

– Непогана куховарка, – сказала одна з жінок з довгим темним волоссям на ім'я Бланка. Дорослі пили ячмінне пиво, а молодші – джерельну воду. Після танців і лицарських герців наші друзі теж зголодніли. Особливо їм сподобалися млинці із зеленню. Вони не їли м'яса, тому що, як жартома підсумував Мікі, за це на нас нападуть олені чи тури. Ці слова розвеселили гостей.

– Ха-ха-ха – сміявся лицар Конрад, який із польським лицарем Венявою обговорював подальший маршрут пошту Домбрувки. Венява був посланцем Мешка. Він охороняв свиту і показував найкращий шлях до князя. Чудово володів мечем. Також, він мав щит, обтягнутий шкірою, краї якого були покриті металевим куттям. Його тіло захищав плащ із плетених залізних кілець, званий кольчугою, а на голові він носив шолом із твердої шкіри. Янек та Мікі захоплювалися його вбранням. Лицар дозволив їм взяти до рук щит і меч.

– Вау, – висловив своє захоплення Янек.

– Але круто, – додав Мікі.



НЕЗВИЧАЙНИЙ ЛИЦАР

Раптом пролунав пронизливий шум. Це кричали дворянки. Зброєносці не були особливо здивовані цими звуками.

– Отакої. Мабуть, наші дівчата поливають себе водою заради забави, – підсумував зброєносець Яромир.

Проте Венява був стурбований шумом у таборі. Це виглядає не дуже добре, – сказав він у своєму дусі.

Він залишив хлопців милуватися лицарськими предметами та швидко побіг у бік табору.

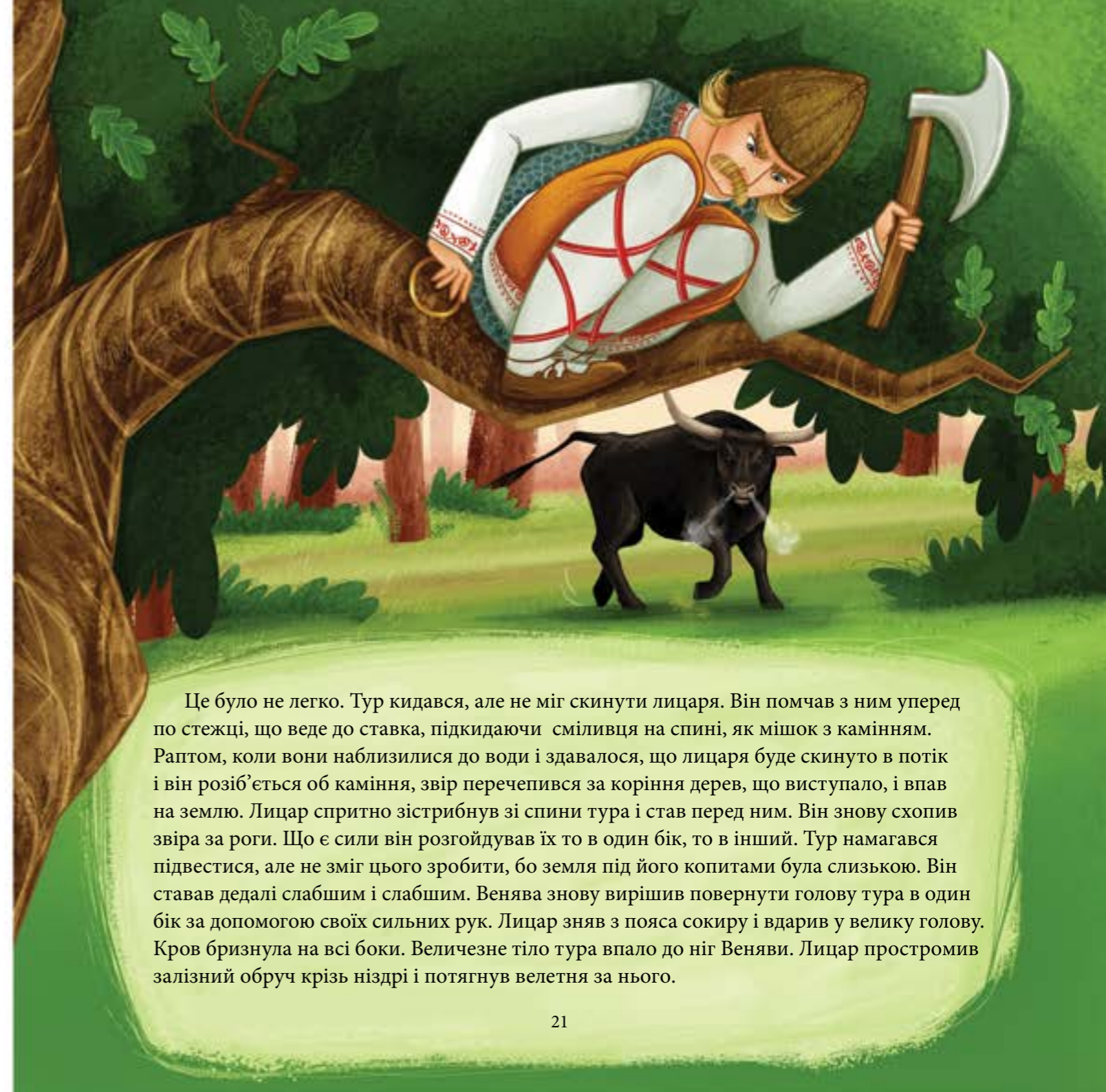
Крики лунали по всьому лісі. Венява був уже приблизно за десять метрів від бенкетуючих, коли побачив прямо перед наметом Домбрувки великого звіра, схожого на зубра чи бика. Однак у нього були інші, більш вигнуті роги. Вони росли вбік і вгору, потім вигиналися вперед і загиналися всередину, потім угору. Тварина була абсолютно чорною. Це тур, – швидко зрозумів лицар. Велетень руйнував табір. Одним помахом рогів він перекидав лави та столи, своїми величезними копитами топтав намети. Люди розбіглися на всі боки, і вийшов великий безлад. Венява ж не вагався жодної миті і кинувся на допомогу принцесі. Він голосно закричав що сили, щоб привернути увагу нападника. Тур обернувся, глянув на сміливця і галопом помчав у бік Веняви. Лицар втікав так швидко, як тільки міг. Він хотів, щоб тварина відійшла від табору на безпечну відстань. Гігант мчав все швидше і швидше. Стукіт його копит був настільки сильним, що гул землі відчувався на відстані кількох десятків метрів. Венява відчував його подих на своїй спині і чув, як він хрипить. Тварина була вже близько.

– Стрибай на дерево, лицарю! – крикнув йому зброєносець Яромир, який здалеку спостерігав за тим, що відбувається.

Спритний Венява миттю схопився і опинився на гілці дуба, що стирчала над дорогою. Він піднявся нею і незабаром опинився майже на його вершині. Звідси він добре бачив велетня, що наближається. У його голові пролітали різні думки. Він знав, що якщо не вдасться перемогти тварину, вона нападе знову. Часу гаяти було не можна. Лицар вирішив атакувати зверху.

– У мене немає ані меча, ані списа. У мене є тільки сокира та обруч. Що мені робити? – Запитав він сам себе.

Тур наближався з великою силою. Венява довго не думав. Коли звір вже мчав під деревом, лицар стрибнув йому на спину. Схопившись обома руками за вигнуті роги, він спробував збити гіганта з ніг.



Це було не легко. Тур кидався, але не міг скинути лицаря. Він помчав з ним уперед по стежці, що веде до ставка, підкидаючи сміливця на спині, як мішок з камінням. Раптом, коли вони наблизилися до води і здавалося, що лицаря буде скинуто в потік і він розіб'ється об каміння, звір перечепився за коріння дерев, що виступало, і впав на землю. Лицар спритно зістрибнув зі спини тура і став перед ним. Він знову схопив звіра за роги. Що є сили він розгойдував їх то в один бік, то в інший. Тур намагався підвестися, але не зміг цього зробити, бо земля під його копитами була слизькою. Він ставав дедалі слабшим і слабшим. Венява знову вирішив повернути голову тура в один бік за допомогою своїх сильних рук. Лицар зняв з пояса сокиру і вдарив у велику голову. Кров бризнула на всі боки. Величезне тіло тура впало до ніг Веняви. Лицар простромив залізний обруч крізь ніздрі і потягнув велетня за нього.

У цей момент до героя підійшли інші лицарі та зброєносці з мечами, списами та сокирами. Їм не довелося їх використовувати, оскільки тварина була вже мертва.

– Хай живе лицар Венява! – крикнув Яромир.

– Слава! – повторили інші воїни.

Чоловіки швидко підхопили героя та підкидали його у повітря. Жінки, які також прийшли подивитися на повалену тварину, плескали в долоні і стрибали від радості. Зузя, Тося, Янек та Мікі теж були в натовпі. Їх не залишав подив хоробрості лицаря.

– Але... – сказав Янек, якому забракло слів. Дівчатка швидко приєдналися до тріумфуючих жінок. Вони верещали і стрибали разом із ними. Таким чином вони висловлювали своє захоплення сміливцем.

Повернувшись до табору, всі тріумфували. Столи були завалені найкращим м'ясом. Ті, хто прагнув руху, могли танцювати під звуки ліри та кіфари. Якоїсь миті Домбрувка вийшла зі свого намету і кивком наказала бенкетуючим поводитись тихо. Вона була одягнена у святковий одяг. На ній була блакитна сукня, прикрашена срібними прикрасами.

– Лицарю, підійди до мене, – покликала вона Веняву.

Натовп затих. У повітрі лунав легкий шум вітру, що ворушив гілки дерев. Лицар став на коліно перед принцесою і віддав їй шану.

– Я ваш слуга, пані, – сказав він.

– Хоробрий лицарю, ти врятував мені життя, ти переміг тура. Завдяки тобі я можу продовжити свій шлях до свого майбутнього чоловіка, Мешка. Я дякую тобі за це від щирого серця. Завдяки тобі весь мій почет у безпеці і ми раді твоєму вчинку. Я послала лицаря Конрада до найсвітлішого Мешка. Я повідомляю йому про цю чудову подію і прошу його щедро тебе винагородити, – додала вона.

Учасники почету, слухаючи слів принцеси, кричали: Ура, ура, нехай живе княгиня Добрава, нехай живе Мешко!

Ще до заходу сонця лицар Конрад повернувся до свити.

– Увага, увага, я маю повідомлення від Найсвітлішого Владики, – оголосив він.

Бенкетники замовкли.

– Князь Мешко вітає всіх.

– Ура, ура, нехай живе Мешко! – відповіли йому бенкетники.

– Князь сповнений захоплення лицарем Венявою і надсилає йому своє визнання, – оголосив він.

– Венява, нехай живе Венява! – відповіли йому бенкетники.

Посланець дістав із сумки звиток паперу та передав його Домбрувці. Принцеса прочитала його і зробила рукою знак, запрошуючи героїчного лицаря підійти до неї. Вона передала звиток придворному писареві. Він почав читати.

– За моїм волею, на знак визнання його героїчного вчинку, я надаю лицарю Веняві шляхетське звання. Як шляхтич, він отримує у володіння ці землі, включаючи село Лещина. Підписав Мешко, князь цих земель.



– Хай живе, слава! – кричали люди на знак поваги до Мешка. Потім вони раділи і бенкетували до настання сутінків.

З настанням темряви бенкетники пішли у свої намети.

– А ми де ми спатимемо? – невпевнено спитала Зузя.

Одна з жінок почула це і швидко її заспокоїла.

– Ви займете намет разом із дворянками принцеси, а Янек та Мікі ляжуть там, де й зброєносці, – сказала вона.

– Чудово! – кричали дівчата, а хлопці, висловлюючи своє задоволення, дали один одному п'ятака.

ОСОБЛИВЕ МІСТО

Над табором небо виблискувало зірками. Можна було почути шелест вітру, який вкладає спати гілки дерев. З наметів ще доносились останні розмови. Зузя та Тося милувалися нічними сукнями, що їх вони отримали від дворянок. Вони були лляні і сяяли білизною. Вони були прикрашені тонкою вишивкою біля горловини та на рукавах. Втомлені дівчата зняли сукні і одягли сорочки. А Янек і Мікі взагалі не дивилися на свої костюми для сну. Вони втомилися, тому швидко одягли піжами зброєносців.

Раптом стало так світло, неначе сотня ліхтарів освітила табір. Потім густий дим огорнув намети, і не стало нічого видно. Нарешті повіяв вітер, розганяючи темні хмари. У цей момент Тося, Зузя, Мікі та Янек опинилися під ліщиною.

Вони повернулись в сьогоднішня. Стара скриня чекала на своєму місці під деревами. Діти швидко передяглися з середньовічних піжам та одягли сучасний одяг.

– Добре, але де ми взагалі були? – питали вони одне одного.

Виявилось, що всі вони потрапили до середньовічних пригод, коли було засновано польську державу та місто Лешно.

– Дивись, у скрині лежить мапа, на якій позначено шлях до ліщини, – зауважила Тося. – Тепер нам треба йти на південь, і ми повернемося до старого вітряка.

Янек дістав із скрині стос паперів. То були не звичайні аркуші паперу. Вони нагадували папір ручної роботи.

– Дай подивитись, – сказала Зузя тоном, що не терпить заперечень, і вирвала папери з Янкових рук. Потім вона розклала їх на траві. Діти нахилилися, щоби прочитати, що там написано.

– Дивіться, тут є герб нашого міста, – заявив Мікі.

– Теж мені, велике відкриття, – злісно відповів Янек.

– Ну звичайно, тепер я вже знаю звідки взявся герб міста Лешно, – вигукнула Тося. – На ньому зображені тур з обручем в ніздрях і сокира. Чи це вам про щось нагадує? – запитала вона з посмішкою. – Усе це нагадує битву лицаря Веняви з туром, – сказала вона, не чекаючи відповіді.

– Звичайно, ми генії, – зауважив Янек.

– А назва Лешно походить тоді від ліщини? – Запитала Зузя.

– Від цієї ліщини? – додав Янек і вказав на дерево, під яким вони щойно стояли.

– Саме від цієї, – ствердно сказав Мікі.

– Отже село Лещина стало початком нашого міста. – пробурмотіла Тося.

– Час додому, – сказав Янек майже командним тоном.

– Не додому, а до старого вітряка, ми повинні повернути мапу на місце, – додала Зузя.

– Правильно, а крім того, нам, мабуть, варто з'ясувати, звідки взялася ця мапа і хто закопав під ліщиною скриню із середньовічним одягом, – запропонувала Тося.

– Ну, ця скриня не могла пролежати там понад тисячу років. Вона би вже давно зогнила, – яскраво зауважила Зузя. – Треба порадитись із цього приводу з дідусем Ёжеґожем.

– Це хороша ідея, – визнав трохи зніяковілий Янек. – Рушаймо.



Перед старим вітряком стояв дідусь Гжегож. Він був упевнений, що діти шукатимуть канікулярних пригод саме тут. Він був радий їх бачити. По їхніх обличчях він зрозумів, що всі четверо хочуть розповісти про щось цікаве. Йому не довелося довго чекати, бо Тося, Зузя, Янек та Мікі почали наввипередки голосно розповідати про те, що з ними сталося.

Усі вони сіли на сходи. Дідусь зосереджено слухав розповідь про почет Домбрувки, про поєдинок лицаря Веняви з туром і скриню під ліщиною.

– Дідусю, ти думаєш, що ми говоримо неправду? – Запитала Зузя, помітивши легку посмішку на вустах дідуся.



– Але я вам вірю, – весело визнав він. – Я радий, що ви дізналися про історію нашого міста, – запевнив. – Чи знаєте ви, що на вшанування знаменитого лицаря висотний житловий комплекс у Лешно називається Венява? Там знаходиться його скульптура, у правій руці він тримає сокиру, а під ним зображено голову тура. І дозвольте мені сказати вам, що Лешно бере свій початок на нашій вулиці Липовій, – додав він.

– Добре, але звідки під ліщиною взялася стара скриня з чарівними середньовічними костюмами? – Запитала Тося, яка ніяк не могла заспокоїтись.

– Можливо, це робота мірошника Вінцентія, адже він мав незвичайні здібності, – загадково відповів дідусь і додав, що Вінцентій захоплювався історією Лешно, збирав старий одяг, особливо з часів середньовіччя.

– Як, то його берегли протягом багатьох років? – здивовано запитала Зузя.

– Зовсім ні! – відповів їй дідусь, якого це питання трохи потішило.

– Дружиною Вінцентія була Кристина, відома у всьому місті кравчиня. Саме вона й пошила цей одяг. Мірошник відвідував архіви, музеї, бібліотеки, копіював старі документи і давав своїй дружині поради про те, як має виглядати середньовічний одяг, а вона робила викрійки і потім шила ці чудові сукні.

– Ах, ось чому він носив таку стародавню шапку! – вигукнув Янек, якого осінила ця думка.

– Саме так, – відповів йому дідусь. – Я взяв ту скриню з вітряка і закопав її під ліщиною, а перед цим підготував мапу. Я знав, що ви обшукаєте скрині, – відверто відповів він.

– Але чому, дідусю? – Запитала Зузя.

– Бачите, я хотів, щоб ви дізналися, як виникло наше місто. І якщо колись ви житимете у інших частинах Польщі або світу, завжди повертайтеся до нашого Лешно і бережіть приємні спогади про часи проведені тут.

– Так воно і буде, – заявили друзі, дивлячись глибоко у вічі дідусеві.

Чи Ви також завжди пам'ятатимете про наше особливе Лешно?

Чи знаєте Ви тепер, який у нього герб?



Агнешка Гляпяк

Журналістка преси, радіо та телебачення. Очолювала Редакцію освіти на Польському телебаченні. Авторка багатьох репортажів та публіцистичних програм. Публікувалася, зокрема, у газетах „Życie Warszawy”, „Rzeczpospolita”, а також у часописах на тему місцевого самоврядування.

Володіє багаторічним досвідом роботи на державній службі. Була директором Центру урядової інформації під час урядування трьох прем'єр-міністрів. Очолювала Департамент соціальних комунікацій у Міністерстві внутрішніх справ та адміністрації. Нині вона є директором Оперативного центру Міністра національної оборони. Працювала прес-секретарем і спеціалістом із соціальної комунікації та політичного маркетингу. Була одним із авторів соціальних кампаній, освітніх та медійних проєктів, що стосувались силових структур та Війська Польського. Відповідала за комунікацію та співпрацю зі ЗМІ під час Всесвітніх днів молоді у Кракові. Була одним із організаторів парадів Війська Польського та маршу незалежності «Для тебе, Польще». Її пристрастю є польська провінція. Вона є співавтором книг, що описують особливості польських гмін, міст та містечок, у тому числі книги для дітей «Як олень, журавель і летюча миша Горбатими Мазурамми мандрували і книгу мудрості шукали». Двічі була учасницею рейтингу «100 найвпливовіших дам Варшави». Народилась у Кобиліні, живе у Варшаві, а вільний час проводить у Великопольці та на Мазурах. Найчастіше зі своєю донькою Тосею.

